

ERDÉLYI KÖZ- ÉS MEZŐGAZDA- SÁGI HAVI FOLYÓIRAT

GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

A lapfelügyelő bizottság irányítása mellett
szerkeszti és kiadja:

TÖRÖK BÁLINT

az E. G. E. igazgatója.

ROVATVEZETŐK:

BODOR KÁLMÁN
BORÓCZY LÁSZLÓ
FARKAS ÁRPÁD
FÜZESSY DEZSŐ
GYALUI SÁNDOR
KONCZ GYÖRGY
KORPONAY KORNÉL
KORPONAY FERENC
DR. OBERDING JÓZSEF
DR. RÉCSEY LAJOS
DR. SCHILLING DEZSŐ
DR. SZENTKIRÁLYI SAMU

Az Erdélyi Gazdasági Egylet
tagjai az Erdélyi Gazdát tagsági
illetmény fejében kapják.

Nem tagok részére
az előfizetési díj egy évre 80 L.

A LAP AZ E. G. E. TULAJDONA.

44. Biroul de pasaport Regal Ungar
(Magyar Konzulátusnak)

e. f.

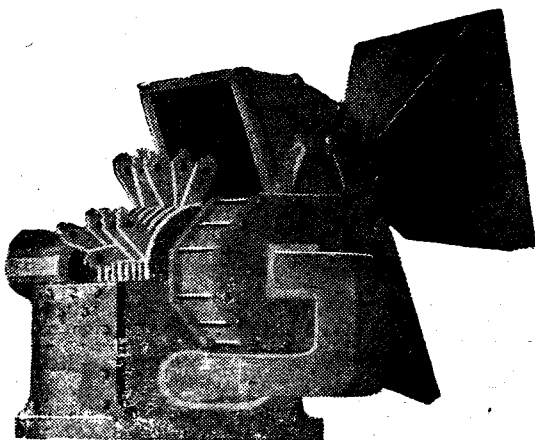
Cluj

Str. Moşilor 3. I. emelet.

MEDICAGO egyetemes örlő- és zúzógép a mezőgazdaság megsegítője

Egy munkafolyamattal tetszés szerinti finomságra örlő lucernát, lóherét, ballacimet és minden egyéb szálas takarmányt, morzsolt és csöves tengerit, árpát, rozsot és minden egyéb szemes terményt, tengeriszár-tépésre, olajpogácsa örlésére is kiválóan alkalmas. Teljesítménye rendkívül nagy, teljesen hidegen örlő. Felül-mul minden eddigi örlőgépet.

Ipari célokra is alkalmas!

Szén, koks, mész, kő, papír, parafa, faszén, csont, üveg, fűrészpor, cement, só, cukor, paprika, műtrágya, asbest, gipsz, téglák, égetett cserép, chamotte, andesit, bazalt stb. örlésére és zúzására.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Vezérképviselőt:

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Román Gazdasági Gépkereskedelmi Rt.

Cluj, Calea Regèle Ferdinand 63.

TAVASZI ÜLTETÉST

idejében kell elvégezni, hogy biztos legyen a megfogamzás.

ÁRJEGYZÉKET sziveskedjék azonnal kérni, hogy rendelésével ne késsen.

Ambrosi, Fischer és Társai Rt.

Aiud.

Biztosítsunk

a mi
intézetünkknél, a

Minerva

Népszerű feltételek!
Olcsó díjak!

Biztosító Rt.-nál, Cluj.

ERDÉLYI GAZDA

KÖZGAZDASÁGI ÉS MEZŐGAZDASÁGI FOLYÓIRAT

**AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
HIVATALOS KOZLÖNYE**

**MEGJELENIK MINDEN HÓNAP
ELSEJÉN**

S Z E R K E S Z T I T Ö R Ö K B Á L I N T A Z E . G . E . I G A Z G A T Ó J A

A moldvai csángók között.

Romániában Erdélytől keletre két nagy csoportban élnek magyar gazdatestvéreink, akiknek kulturális és gazdasági viszonyairól mindenkor keveset tudtunk és azokkal keveset is foglalkoztunk, pedig megérdemelték volna, mert a sok harc és háború, elnyomatás, uralomváltozás és egyéb viharok dacára, idegen országban, idegen nyelvtenger közepén több százezer számra éltek együtt és megőrizték ősi magyar nyelvüket, szokásaikat, vallásukat ezer esztendőn keresztül. A magyarok bejövetele idején a hunokat követték a kunok és egyéb rokon csángó, uz, kun stb. törzsek. A moldvai csángók a hunok utócsapataként a Pruth és Szereth termékeny völgyívein visszamaradt kun nép ivadékai.

Az ezeréves mult mellett tanuskodnak a magyar községnevek, a hegyek és folyók nevei. Az erdélyi Kárpátok keleti napos lejtőinek termékeny zugában meghúzódott magyarok ezer éven át megtartották a rezeşi-részesi intézményüket és az abban gyökerező önállóságukat, rendi szerkezetüket, illetve különleges kiváltságokban nyilvánuló sajátos alkotmányukat. Ez választotta őket el a később Moldvába beszivárgó románoktól és egyéb népektől is. A románosan kiejtett rezeş-részes közbirtokos szabad embert jelent, aki földjét ősi foglalás és foglalkozás-jogán birta és nem tartozott sem földesúr, sem államhatalom-joghatósága alá. Afféle parasztházban élő kurta nemesek voltak. A részesek a későbbi időkben sem kaphattak és fogadtak el parancsot a vajdáktól és bírákat sem fogadtak el. Kiváltságait annyira megőrizték, hogy azokat még az 1861-iki általános agrárreform keresztülvitelénél is tekintetbe vette az állam.

A részeseken kívül voltak a kalákások, vagyis robotos jobbágyok, munkások, akik mint alkalmazottak szerepeltek és még az 1912. évi népszámlálás adatai szerint is külön vannak nyilvántartva a részesekek és a kalákások községenként.

Ezúttal csak a moldvai csángókról emlékezünk meg, akik itt ma is összeírásunk szerint kb. 32 község népességét alkotják. Csángó testvéreink román. kath. vallásúak. Egészen egyházi befolyás alatt élnek. Papjaik azonban újabban *csak román nyelven prédikálhatnak és a hívők egyházi énekeiket a templomban csak románul énekelhetik. Az iskolákban is csak román nyelven taníthatják gyermeküket.* Otthon azonban mindenütt magyarul beszélnek. Szép családi életet élnek. A vadházasság ismeretlen fogalom közöttük és „aki az igazságot ismeri“, az vegyes házasságot nem köt. A románokkal nem házasodnak össze évszázadok óta. A lányokat nem engedik városokba szolgálni, csak a „legénykéket“ az iskola elvégzése után. Többnyire Bacauba, vagy Iaşiba mennek. Bacau magyarui: Bákó is magyar város volt. A csángók ma is mind Bákó néven nevezik, ami hun nyelven *iródeákat* jelent.

A csángók mind kiscgazdák. Luizi Caluđeriben, ahol hosszabb időt töltöttünk, pld. tanyarendszer szerint alkotják a falut. A falu központjában vannak sűrűbben csupán a házak. A faluban intelligens, vezető birtokos nincsen. A népet a román nemzetiségű román. kath. papok vezetik. Luizi Caluđeri községben, ahol először megállottunk, nem kevesebb, mint négy templom és egy kápolna van és most épül az ötödik hatalmas busújáró templom és papnevelő intézet hatvanhárom millió lej költséggel, amit mind a csángó kiscgazdák kell megfizessenek.

A regát köztudomásúlag gazdasági téren hátra van maradvá. Etekintetben, sajnos, az általunk bejárt csángó vidék sem kivétel. Amint mentünk az országutakon, egészen kivételesen, láttunk nagyobb testű ökröket. Marháik mindenfajta jelleg nélküli, apró piros és fehér marhák és 90%-ban a két fajtának a pontyhátú kores utódai. Amellett, hogy aprók, teljesen gondozatlanok, nagy bundás borzos szőrözettel. Lovaik hasonlóképpen aprók, gondozatlanok, hosszú, lombos szőrözettel. Sertéseik vegyesek. Itt-ott láttunk kores yorkshirei sertéseket. Soványok, rózsaszín testük hosszú, durva szőrözettel borítva. A juhok rackák és cigáják, elég jók aránylag. A szarvasmarhákat a hideg tél beálltáig nem almozzák. Mikor a legelőről beszorulnak, csak kukoricakórén élnek tavaszig. Tavasz felé kapnak egy kis szénát, ha van, hogy a szántáshoz erőre kapjanak. Az u. n. podoliai, kis testű, fehér szőrű szarvasmarhát is csak elenyésző számban láttuk e vidéken, mely aránylag a legjobb úgy külemileg, mint kondíció tekintetében. Állattenyésztésről itt nem lehet beszélni, csupán állattartásról. Lovaik decemberben még az eresz alatti jászol mellett esznek, istállóva még nincsenek.

A növénytermelés terén egyedüli vívmány a vaseke. Egyéb gépeik csak elvétve vannak. Buzát a nép széles rétegei most nem termelnek, mert évekkal ezelőtt két éven át valami kártevő óriási károkat okozott a vetésekben kalászhányáskor és akkor felhagytak a buzatermeléssel. A nép állandóan kukoricát termel köztes műveléssel és kenyér helyett tippanós málén, vagy egyszerű száraz puliszkán él. Burgonyát, paszulyt stb. főzelékféléket a kukorica között termelnek. Kevés árpát és zabot is termelnek.

A nép vendégszerető. Ez a bucsújárások kapcsán fejlődött ki. Szőlőből csak amerikai direkttermőket termelnek, a termést soha sem adják el. Bucsuk alkalmával együtt fogyasztják el vendégeikkel s a maradékot a nyári munkaidőben megisszák. A hat holdas kiscgazdák közül is többnek van 1—2000 tő szőlője. A faluban kb. 1000—1200 füst van és 4—5000 lélek. A faluban mindössze 20—25 román van, akikkel békességben élnek és azok is tudnak magyarul. Az úton amerre haladtunk, mindenütt ott vannak a képviselőválasztási jelek. Több ilyen kerítésre és telefon-oszlopra meszelt jelt és ragasztott plakátot láttunk, mint őszi szántást és vetést.

Földosztás a csángó vidéken is volt. A kisebb birtokokat átlag kb. hét holdra egészítették ki. Amint a gazdák mondják, „a nagy verekedés” után kapták a földet. A „kis verekedés” a bulgár háború alkalmával földosztás nem volt. Lovaiából akkor is vittek el, akkor ki is fizették, de a nagy verekedéskor amit elvittek, azoknak az árát nem kapták meg.

A csángó családoknál nagy a gyermekáldás. Birtokaik ezért kisebbek lesznek az öröklés alkalmával történő felosztás kapcsán és a kis birtokon is az ősi primitív eszközökkel és módszerekkel gazdálkodnak, így a leszegényedés egy állandó folyamata. Nagyon sokat segíthetne sorsukon egy jó gazdasági iskola, vagy időközi tanfolyamok rendezése, amelyekre azonban az anyagi fedezet hiányzik.

Török Bálint.

Az Ecsedi-láp. Minthogy az Ecsedi Lápleszapoló társaság igazgatóságát Careiből Satu-Maréra helyezték át, a satu-mareai és a magyarországi igazgatóság kiküldöttei Satu-Marén tartották meg évenkénti szokásos értekezletüket, amely a két önálló társulat még véglegesen nem rendezett ügyeire vonatkozott. A társulatot román részről dr. German Ioan careii főszolgabíró és dr. Buia Emil főmérnök, míg magyar részről vitéz Reviczky György és vitéz Hódy László főmérnökök képviselték. A kiküldöttek főleg a társulat régi személyzetének nyugdíjáról tárgyaltak. Megállapodtak abban, hogy a nyugdíjak 48 százaléka a magyar társulatot, 52 százaléka pedig a román társulatot terheli.

Növénytermelés

Rovatvezető: Boróczy László.

Néhány szó az olajmagvak termeléséről.

Irta: Koppány Rezső, a Bánsági Magyar Gazdasági Egylet főtitkára.

A gazdákra nehezedő kivételesen súlyos válság megkerülésének illetve áthidalásának gondolata vezetett arra, hogy gazdáinknak az olajmagvak termelését ajánljam.

Keressük, kutatjuk évek óta azokat a növényeket, amelyekkel még érdemes foglalkozni. Ilyenek legelsősorban az olajos és egyéb ipari és kereskedelmi növények, amelyekből még itt-ott, megfelelő körülmények között, szép jövedelemre tehet szert a gazda, ha piacot talál.

Az olaj tulajdonképpen nem egyéb, mint koncentrált nap-sugár. Csak az a baj, hogy legtöbbjének nagyban való termelése majdnem kivihetetlen. Ilyen a tökmag, a napraforgó, a kendermag, a ricinus, stb.

Egyetlen olyan növényünk van, amelyet mondhatni tetszés szerinti mennyiségben termelhetünk, anélkül, hogy gazdasági üzemünket át kellene hozzá alakítani és amelynél túltermelésről egyelőre szó sem lehet.

Ez a növény a len. A len megterem nálunk — lehet mondani — minden talajon. Bátran állíthatom, hogy a legigénytelenebb kulturnövényeink egyike; amely elég jó termést ad egyszer, — még olyan kiélt sovány fehér márgán is, ahol már sem a buza, sem a tengeri haszonnal nem termelhető.

Egyetlen kívánsága van a gazdával szemben, az t. i. hogy jó talaj-előkészítést, lehetőleg három szántást kíván. Aki jó eredményt akar vele elérni, okvetlen három szántásba vesse, túlmé-lyen azonban nem szükséges alája szántani. Vetési ideje a tavasz eleje március végéig. Minél előbb, annál jobb. A kései fagyoktól csak addig szenved, amíg sziklelevelében van, aztán már nem árt neki a fagy. (Ezidén az elhullott magból kelt másodkelés virágjában volt, amikor a tél beállott. 8 fok Celsiusnál semmi baja nem volt, úgy esett rá a hó a szép kék virágjában pompázó lenre.)

Vetőmagszükséglete 40—50 kg. katasztrális holdra (kaszás-lent érték). Ujabban Magyarországon 80 kg-ot vetnek, főként a szalmatermés emelése miatt.

Érés ideje a zabéval esik össze, de aratása nem sürgős, mert magja nem terem. A magja végett termelt lent kaszával aratjuk, aztán kévébe köthetjük; de lehet kötetlenül is összehordani, úgy mint a magherét. Ezáltal sok munkát takaríthat meg.

különösen az, aki rögtön csépelei is. Cséplése kényes. A kisgazdák a legtöbb hibát ennél a munkánál követik el, erre azonban most helyszűke miatt nem terjeszkedhetem ki.

A termés eredménye változó: 4—9 métermázsá között. Az elmúlt év katasztrófálisan rossz volt. Itt lent a Bánságban hóolvadástartól június 3-ig egy csepp eső sem esett. Emiatt a gazdák sok helyen ki is szántották, mert nagyon leperzselődött. De akik nem ijedtek meg, mégis megtalálták számtásukat, mert ahol rendszeresen megmunkált földbe került, így is megadta az 500—550 kg-ot, sőt sok helyen ennél lényegesen többet: 600—700, sőt egy esetben 930 kg-ot is. Ára 600—620 lei körül volt az ősszel. Ez már 5 mázsás termés mellett 3000 lei. A szalmát most sikerült eladnunk. Holdanként ez is volt 1000 lei. Így bruttó bevétel 4—5000 leire tehető, normális években, ami szemben a zabbal, vagy tengerivel, lényeges emelkedést mutat ($250 \times 8 = 2000$ lei). Ezenkívül a talajt nem zsarolja, kitűnő előveteménye a búzának.

Most dolgozom a szalma intenzivebb értékesítésével. Az eddigi kísérletek kedvezőek. Remélem, hogy rövid időn belül jó eredményről számolhatok be.

Legnagyobb nehézséget a vetőmag beszerzése okozta, termelése meghonosításánál. Ára jelenleg is 6% idegen anyagot tartalmazó kereskedelmi árunál 720 lei. Vetőmag 800—850 lei. A magyar gazdának pedig pénze soha sincs, így tavasz időn legkevésbé, és csak úgy birtam meghonosítani, hogy egy gyárral léptem összeköttetésbe, amely a vetőmagot előlegezte.

Ha kedves erdélyi magyar gazdatársaim komolyan akarnak vele foglalkozni, az itteniekkel teljesen egyenlő feltételek és megfelelő garancia ellenében módomban áll 300—500 mázsá vetőmagot kölcsönképen rendelkezésükre bocsátani, ami 600—1000 holdra elegendő.

Dolgozatunk ezenkívül paprikával, borsmentával, amelyből tavaly váratlanul nagy jövedelmet; circa 40—60.000 leit sikerült holdankint kivenni), belladonnával és a legkülönbözőbb kulturnövények meghonosításával.

Közben természetesen sok gáncs és képzelt veszedelmekkel kell a tudákosok részéről megküzdenünk: de kis gazdasági egyetlen szegényen bár, de tántoríthatatlanul halad a maga útján előre. A nép mellettünk áll és az eddigi eredmények biztatók. Csak a jó Isten ne hagyjon el bennünket, el fogjuk érni célunkat: a magyar nép gazdasági kultúrájának fellendítését.

Szegődménylevelek és napszámjegyzékek kaphatók az EGE-nél. A szegődménylevél alkalmas bármily gazdasági alkalmazott alkalmazási feltételeinek felsorolására, a kivett járandóságok feltüntetésére és az átadott tárgyak leltározására. Ezek ára darabonként 2.— lei. A napszámjegyzék viaszos vászon borítékkal 100 oldalos füzetenként 25.— lei, 50 oldalos 15.— lei, 16 oldalos nagy ívenként füzetlenül 5.— lei-ért áll a gazdaközönség rendelkezésére. Megrendelhetők az EGE. titkári hivatalában. Kolozsvár, Attila-u. 10.

Termeljünk konyhakerti magvakat.

Irta: Török Elemér.

A kontingentálással kapcsolatos törvények és rendeletek óriási, majdnem leküzdhetetlen akadályokat gördítenek a külföldi konyhakerti, virág és takarmány magvaknak beszerzése és behozatala elé.

Látva ezen nehézségeket, önkéntelenül is felvetődik az a kérdés, hogy nem volna-e célszerű és gazdaságos dolog közép és intelligens kisgazdáinknak a fenti növényeket kisebb-nagyobb mértékben magra termelni?

Nem azokról a magvakról szólunk, amelyeknek itt Romániában a termelése a klíma, vagy berendezések hiányában nehézkes, hanem azokról, melyek minden nagyobb befektetés — vagy kertgazdasági berendezkedés nélkül előállíthatók. *A különböző és piacos káposzták, karalábék, kelkáposzták* nyáriak, közepkoraiak és későiek. A káposzták, karalábék általában második évre elhelyezett anyanövényeknek útján termelhetők.

Különösen súlyt kell helyezni a fajta azonosságra. Csak fajta azonos töveket ültessünk ki és vigyázzunk, hogy kereszteződésekkel ne fajtázzanak a tábláink. Szerződéseket előre kell megkötöni a magkereskedőkkel, nehogy az értékesítésnél meglepetések érhessenek.

A szójabab termelői szerződések és termelői utasítások megérkeztek a E. G. E.-hez és azokból a korábban érdeklődő tagtársainknak küldöttünk. Míg a készlet tart a póstai portó beküldése ellenében szívesen küldjük a nyomtatványokat az érdekelt tagtársaink részére.

Fajtaazonossági

és csiraképességi garancia mellett ajánljuk

legkiválóbb minőségű eredeti, Németországból importált konyha- és virágkerti, gazdasági takarmány- és fű-

magvainkat,

valamint eredeti Quedlinburgból importált eckendoifi takarmány-répamagunkat.

„ERFURTH” Salamon és Stefan

magtermelés és magkereskedés

Cluj, Piața Mihai Viteazul 38. sz.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk. — Árjegyzék ingyen.

Gyümölcsstermelés

Elérkezett a gyümölcsfák kártevői ellen való védekezés legjobb ideje.

Minden gyümölcsstermelőnek elsőrendű kötelessége minden elkövetni, hogy gyümölcsfáit teljes termésre bírja. Hogy a gyümölcsstermés a lehető legmagasabb árakon értékesüljön, elengedhetetlen, hogy a termelt gyümölcs tetszetős, tiszta és egészséges legyen.

A gyümölcsfákat támadó milliárd kártevő elleni védekezés legfontosabb eszköze a hibátlan gyümölcsstermelésnek. A védekezés alapját a téli ápolás képezi. A tisztogatási s talajmunkák elvégzése után a téli permetezés a legfontosabb teendő.

A téli permetezést, egy munkamenettel végezhetjük el, ha a magas kén tartalmu *Novenda* télipermetező anyagot használjuk, melynek egyidejű rovar és gombaölő hatása van. *Novenda* ezenkívül bordóilével is keverhető, szemben minden eddig ismert téli olajos permetezőszerszel.

A munkálatok sorrendje a következő: A sűrű fakorona kiritkítandó, száraz ágak eltávolítandók és minden sebhelyet, éles késsel tisztára faragunk. A korona alatti területet egy lépéssel a csurgón túl ásonyomnyira felássuk és jól megtrágyázzuk. A megtisztított sebhelyeket *Almola* sebkenőccsel légmentesen bekenjük. Rügyakadás előtt fagymentes napokon a gyümölcsfákat gondosan megpermetezzük, alábbi permetlével: 100 liter vízben 2 kg. rézgálic (kékkő) 2 kg. szalonnás mész és 5 kg. *Novenda*. — Oly vidékeken, ahol a San José kaliforniai pajzstetű fellépett, a permetezéshez 10%-os *Novenda*-oldatot, vagy az olcsóbb 3%-os *Libex-Universál*-oldatot használjuk.

A világszerte rettegett kaliforniai San José pajzstetű a mi gyümölcskertjeinkben is megjelent. Minden gyümölcsstermelő kötelessége, hogy e módfelett veszélyes kártevő ellen a legerősebben eljárjon, különben a San José pajzstetű főképpen a fiatalabb gyümölcsösöket néhány éven belül kipusztítja.

Novenda a téli permetezőszer kombinációja a kátrányolajos és kénes permetleveleknek. Ennélfogva a *Novenda* e két típusu permetlé előnyeit egyesíti. Ezenkívül *Novenda* bordóilével keverhető, miáltal a téli bordóilé permetezést, egy munkamenetben végezhetjük el a *Novenda* permetezéssel, melyet eddig csak két különálló permetezéssel lehet végrehajtani. Ez lényeges munka és költségmegtakarítást jelent. E célra általánosságban a következő permetlevet használhatjuk: 100 liter vízben 2 kgr. rézgálic (kékkő) 2 kgr. szalonnás mész, 5 kgr. *Novenda*. Ezen permetlé-

vel egyébként télen minden gyümölcsfa, még az őszibarackfák is megpermetezhetők.

Ha valamely kertben San José pajzstetű is volna, a kevert permetlében 5 kgr. Novenda helyett 100 literenként 10 kgr. Novendát használunk, vagy a pajzstetű ellen különösen hatékony és olcsóbb 3%-os Libex-Universal permetlével permetezzük.

Libex-Universal a rendkívüli nagy higitási lehetősége miatt lényegesen olcsóbb és gazdaságosabb, mint az eddig gyakorlatilag alkalmazott összes téli permetezőszerek.

Libex-Universal alkalmazható mindazon esetekben, amikor 5—10%-os gyümölcsfakarbolineum permetleveket szokás használni, 3%-os *Libex-Universal*-oldat ugyanazt az eredményt biztosítja. Különösen a San José kaliforniai pajzstetűvel fertőzött kertekben előnyben részesítendő. Közepes fertőzésnél a 3%-os *Libex-Universal*-oldat megfelelő. Erős fertőzés esetén 100 liter vízben 4 kg. *Libex-Universal*-oldat használunk.

Megjegyzés Anghi Balázs cikkéhez. Az E. G. 2-ik számában azt írja Anghi Balázs, hogy azért nem ültet sok gazda téli almát, mert nincsen gyümölcsházuk, vagy aszaló pincéjük. Erre vonatkozólag írom, hogy az almát nagyon jól el lehet tavaszig is tartani, ha az I. oszt. téli almát — csak ilyen érdemes elartani — egyenként újságpapírba göngyölve, ládába csomagoljuk olyanformán, hogy a ládák fenekét és oldalait mohával, vagy apró sarjuval béleljük ki és minden sor almára szintén kevés mohát teszünk, míg a tetejére ennek 2—3 ujjnyi szalmaréteg jön. Ezeket a ládákat a padlásra egy fűtött szoba fölé kell rakni egy sorba. Ha nagy hideg áll be, akkor egy arasznyi polyvával kell a ládákat befedni mindenfelől. Ha van egy fűtött szoba melletti üres szoba, abban is jól elállnak a ládák egymásra rakva. Mikor melegedni kezd az idő, akkor nappal az ablakra pokrócot kell aggatni, hogy a nap be ne süssön, éjjel meg ki kell nyitni hűvösön legalább a felső ablakszárnyakat. Nálam március-áprilisig is jól elállott az alma a padláson.

Cs. Lázár László

Gyümölcsfák, cserjék, díszbokrok közös beszerzése. Az Erdélyi Gazdasági Egylet az idén is közösen óhajtja beszerezni kedvezményes ár és fuvardíj mellett a gazdák részére szükségeselt gyümölcsfa csemetéket. Felhívjuk ezért az érdekelt gazdákat és kerttulajdonosokat, hogy szükségletüket összeírni és az EGE. címére beküldeni szíveskedjenek.

A gyümölcsfák karózása csak szeles vidéken és utak mellett indokolt mint szükséges rossz, de ahol nem szükséges, nincs kitéve a törzs az elhajlásnak, ott ne tegyünk karókat. A karót megszenesítve, 6%-os rézgalic oldatba, karbolineumba is szokták állítani, földben levő részének tartóssá tétele érdekében. A fát csak a föld leülepedése után kötjük a karóhoz.

Állattenyésztés

Rovatvezető: dr. Récey Lajos.

A tavaszi tenyészállatbeszerzés küszöbén.

Most van az apaállatbeszerzés ideje. Nyitott szemmel járjunk, amikor magán- vagy köztenyésztési célra apaállatot vásárolni megyünk. Vigyázzunk a fajta megválasztása mellett a kiválasztott egyedek fajtisztaságára, külső és belső tulajdonságaira. A külsőket szabad szemmel is megállapíthatjuk, a belső tulajdonságokra azonban csak az állatok származásából következtethetünk. Lehetőleg közismerten jó tenyészetekből vérszilárd apaállatot vegyünk, amelyek törzskönyvelve voltak és megismerhetjük a törzskönyv adataiból őseik teljesítőképeségét. A tenyészállatvásárlásnál ne takarékoskodjunk olyan értelemben, hogy ha jobbat vehetünk valamivel magasabb áron, ne azt vegyük, mert az utódok értékében a kárpótlást megkapjuk. Aki megteheti, ne szalassza el az apaállatbeszerzés szempontjából felkeresni a Budapesten március 21—26-ig tartandó tenyészállatkiállítást. Az ott vásárolt apaállatokat a határig ingyen szállítják, Romániában pedig 50% fuvardíj kedvezményvel, tehát a költségek nagyságától nem kell előre megijedni. Ha jót akarunk vásárolni és fejleszteni akarjuk tenyésztésünket, úgy némi áldozatokat is kell annak érdekében hozni.

Törvények, rendeletek

Rovatvezető: Dr. Schilling Dezső.

Rendelet a direkttermő szőlők kipusztítására. A szatmári mezőgazdasági kamarához rendelet érkezett a földmivelésügyi miniszteriumból, hogy a direkttermő szőlők telepítését kísérje figyelemmel. Miután ez tiltott cselekedet, szükség esetén hatóságilag irtassa ki az ilyen új telepítéseket. Mint értesülünk törvénytervezet készül a termés alatt álló régi direkttermő telepek kiirtására vonatkozólag. Eszerint 5 év alatt minden direkttermő szőlő kiirtandó. Ezért az állam bizonyos kártérítést is nyújt és az új telepítéshez külön kedvezményeket. Aki nem irtaná ki szőlőjét hektáronként 3000.— lei adóval sujtának a tervezet szerint. A szatmári kamara körletében különösen a nagykarolyi szőlős gazdákat érintené érzékenyen az intézkedés, hol igen nagy százaléka direkttermő a szőlőknek.

Vadászat

Rovatvezető: dr. Szentkirályi Samu

Védekezés a varjak kártétele ellen.

Eldöntött kérdés már, hogy a varjak kártétele sokkal nagyobb, mint az a haszon, amelyet javára írhatunk.

A kártevő varjak közé tartozik 1. a *közönséges fekete* vagy *dögvarjú* — *corvus corone*, — melynek színe hollófekete acélos késsel. Nagy csapatokban él, nappal ellepi a mezőt, legelőt, szántót, és késő estig élelem után kutat. Valóságos sűrű rajvonala alakjában halad előre, minden levelet, zugocskát felkutatnak és jaj az ott talált madárfészkeknek, madár és nyulfiókáknak, hatalmas csőrük csapása alatt menthetetlenül elvesztek. Az eledelben nem válogatósak, télen jó minden hulladék, lótrágya, dög; tavasszal azonban madártojásban, madárfiókákban, házi csibékben, apróvad fiókákban hatalmas kárt okoznak, — mivel azonban a hatalmas varjúserég örökös éhségét a szántásnál kifordított pajorok, hernyók, stb. sem tudják kielégíteni, — ellepik a vetéseket, kiszedik a szemeket, az alig kicsirázott magvakat, ősszel pedig az alig érett kukorica táblákban okoznak a gazdának tőrhetetlen kárt.

2. A *vetési varjú* — *corvus frugilegus*, — az előbbinél valamivel kisebb és főként abban különbözik, hogy a csörtöve körül szürkésfehér, érdes, kopasz bőre van. Színe fekete, fémszöldes árnyalattal. Az apróvadra nem olyan kártékony, mint az előbbi, de annál nagyobb kárt okoz a gazdának, mert szereti a szemes takarmányt és rendkívül nagy számánál fogva érzékeny a vetésekben okozott pusztításra.

3. A *hamvas- vagy szürke- vagy dolmányos varjú* — *corvus cornix* — akkora mint a fekete varjú. Feje, torka, szárnyai, farka és lábai feketék, a többi tollazata hamúszürke. Életmódja megegyezik a fekete varjúéval, de sokkal merészebb annál. Mivel aránylag kis számban fordul elő, az okozott kár nem olyan nagy. Legveszedelmesebb a kis csibékre, melyekre ha rákap és szeret éjtheti, az utolsó darabig elhordja azokat.

4. Megemlíthetjük még, mint ebbe a családba tartozót, a *csókát*, amely galambnagyságú közismert madár és ott, ahol nagyobb csapatokban él, főképp hasznos madaraink fészkeiben okoz kárt.

5. Ide lehet sorozni a *szarkát*, amely már igen veszedelmes ragadozó, úgy az apró vadra, mint a baromfiudvarra nézve és irtása igen ajánlatos.

Van még ugyan néhány varjufajta, ezek azonban bennünket most nem érdekelnek. A gazda szempontjából az 1. és 2. pont alatti varjak irtásával kell foglalkozni; aztán ezeknek irtásánál ugyanis pusztul a többiből is elég.

Lássuk ezek után az *irtás lehetőségeit*. Kétségtelen megállá-

pított káros voltuknál fogva, irtani kell a varjakat mindaddig, amíg számuk annyira apad, hogy a kár nem lesz többé érzékeny. Irtásuk legeredményesebben fegyverrel vagy megfelelő méreggel történhetik.

A *fegyverrel való irtásra* legjobb egy 6 mm-es vontesövű flobert, mert a hozzávaló töltény aránylag olcsó. Igen kedvező idő erre a havas, hideg téli nap, amikor az éhség elveszi a varjaknak rendkívüli óvatosságát és így könnyen megközelíthetők. Legeredményesebb azonban a telepszerű fészkelőhelyeken való irtásuk május 10—25 között, amikor már többnyire kikelt fiókák is vannak. Ilyenkor a fészkek és a fiókák iránti szeretetben ismét félreteszik óvatosságukat és a bokorba, vagy egy fa mellé megbujt puskás játszva löheti azokat százával. Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a fészkeket leszedhessük vagy fáklyával leéssük.

A fagyos téli napokon, amikor a varjak élleme szűkös és éhséget szenvednek, igen eredményesen lehet azokat *méreggel irtani*. Ennek a méregnek „Rim“ a neve és Reök Béla „Fekete Sas“ gyógyszerháza Carei-Mare állítja elő és árusítja, használati utasítás mellett. Az eddigi eredmények bizonyítják, hogy a mérreg hatása kitűnő, azt a közlekedési utaktól vagy a falutól legalább 200 m-re alkalmas helyen kirakjuk. A helyet figyelmeztető táblával kel megjelölni, pl. „Mérgezési terület“. A mérgezésre engedélyt kell kérni a megyei vadászati felügyelőtől. *Dr. Sz. S*

Ha
szüksége van
valamilyen

sport- cikkre

forduljon bizalommal Románia legjobban felszerelt áruházához. Nagy választék vadászati, halászati és más sportcikkekben.

Rosca Nicolae

CLUJ

Sirada Reg. Maria 2.

Vissza a faluba.

Mikor Melin francia miniszter ezzel a jelszóval írta meg híres munkáját, sokan nagy fejcsóválással fogadták, mert hogyan mondjon le az ember azokról a kultúrigényekről, melyekben a város oly nagy mértékben bővelkedik.

A falun a világítás volt egyike a legnehezebben megoldható problémáknak, mert a világító gépek beszerzési költségének magassága, de legfőképpen azok napi rezsije, azokat elérhetetlennek mutatták. Hiszen a legtöbb villamos központ 18 lejért adta kilóvattját a villanyvilágításnak, ami a petróleummal világító falusi ember büdzséjét többszörösen nyomta volna.

Mindazonáltal egy újabb típusu motorral, melyet újabban ajánlanak a falusi világítás kérdése is megoldottnak látszik azzal a géppel, melyet Szilágyi József géptechnikus konstrukciójában a Phöbus-vasgyár készít. Ez a motor a drága benzin helyett petróleumra van berendezve, ami által egy 15-ös villanyégő napi rendes fogyasztása alig éri el az 1 mondd egy lejt. Másfelől a 20 drb. 15-ös égőt tápláló villanygépezet teljes ára sem több 20 darab ezresnél.

Melyik földbirtokos nem adott egy rádióért ezelőtt 8—10 évvel 20.000 lejt, melynek a havi fogyasztása nem napi 20 lej, illetve havi 600 lej volt, hanem 900 és 1000 lej. És ma az ezen Szilágyi-féle Phöbus gyártmányú villamos agregátor a rádió kiadásaival táplálja a rádiót és a *villanyvilágítást is*, sőt a kipuffogó csővel hevíti az üvegházat is *ingyen*.

Mióta nálam patai (érszöllősi) gazdaságomban tűzbiztonsági okokból a villanyvilágítást bevezettem a fenti berendezéssel és miután a kitünő fényű villanyvilágításért kilóvatonként csak 3 lejt fizetek 18 lejt helyett: teljesen érthetőnek tartom Melin intő szavait: „Vissza a faluba“.

Dr. V. Szabó Lajos.

A székelykereszturi magyar gazdasági iskola bővítése. A székelykereszturi unitárius gazdasági iskolát az unitárius egyház az idén egy kerek és kosárfonó műhellyel bővítette. Ezenkívül az iskola igazgatósága faiskolai üzemet is állított be kisibe, amely intézkedés lényegesen elő fogja segíteni a gyümölcsfa telepítés, ápolás és gondozás iránti érzék kifejlődését a székely kisgazda ifjakban, akik az utóbbi években csak az erdő és fairtásokat láthatták és így hézagpótló és idejében alkalmazott intézkedés volt a faiskola beállítása.

Állatokat tisztavérben, magvakat fajtisztán tenyésztő, illetve termelő T. Tagtársainkat felkérjük, hogy jelentsék be eladó készleteiket a fajták megjelölésével, mert Egyletünknel Erdély különböző vidékeiről igen sokszor érkeznek úgy tenyészállatok, mint vetőmagvak beszerzése iránt érdeklődő megkeresések.

Egyleti élet

Lapunk melléklete. Az Erdélyi Gazda mai számához esatolunk egy tagsági nyilatkozatot azzal a kéréssel, hogy T. Tagtársaink szíveskedjenek azt egy olyan gazdatársukkal aláírtni, aki még nem tagja az E. G. E.-nek. Minden új tagot örömmel és szívesen vár az E. G. E. Szerezzen minden tag egy új tagot az E. G. E.-nek, hogy közel egy évszázados munkásságát fokozott lendülettel tovább folytathassa a köz javára.

Gazdaköri előadásokat küld az E. G. E. füzetalakban, díjtalanul mindazon gazdaköröknek, amelyek azokat levelező-lapon kérik.

Berveni, Börvény község földművelő népe az idén kulturházat épít. Az e célra megindult gyűjtés első napján 42.000 Lei gyűlt össze és a gazdák ingyen fuvarokat ajánlottak fel e nemes célra.

Kisgazdák közös ekebeszerzése. A Kolozsvári Gazdasági Egylet az Erdélyi Gazdasági Egylettel karöltve a kisgazdák részére nagyobb mennyiségű eredeti Sack ekét óhajttal kedvezményes vám, fuvardíj és ár mellett beszerezni. Tudvalevő, hogy a Sack eke egyike a világ legjobb ekéinek nemesak munkateljesítménye, hanem anyagának kiváló minősége folytán is. Felkéri az Egyesület mindazokat a kisgazdákat, akik ilyen ekéket óhajtanak beszerezni, szíveskedjenek ebbeli szándékukat az Egyesület titkári hivatalához bejelenteni.

Előadások az érmihályfalvai gazdakörben. Lovass Károly, Jakab Rezső és Andrásy Ernő orvos nagy közönség előtt értékes előadásokat tartottak az érmihályfalvai gazdakörben. Kívánatos volna, hogy e hosszú téli estéken minél több gazdakör rendezzen gazdasági, kulturális és szociális tárgyú előadásokat.

Figyelmeztetés az E. G. E. hátralékos tagjai számára. Az E. G. E. két ízben is felkérte tagjait, hátralékos tagdíjaik rendezése érdekében és a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel, engedményeket is ajánlott fel önként a fizetés megkönnyítése céljából. Számos tagtársunk rendezte is a kedvezmények igénybevételével tagdíjhátralékát, de vannak, akik a két felszólításra sem válaszoltak. Miután a rendszeresen fizető tagok hátré- az újabb felszólítások költségeit nem vállalhatja, az Egyesület az Elnökség átadta dr. Schilling Dezső jogtanácsos úrnak perlelésre a hátralékos tagok névsorát.

Ingyenes méhészeti tanfolyam. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület, mint minden évben az idén is rendez ingyenes méhészeti tanfolyamot május hó 22—június hó 1-ig székhelyén. A tanfolyamon résztvehetnek férfiak és nők, fiúk és leányok. Az előadások naponta d. u. órától tartatnak az Egyesület házsongárdi méhészeti telepén. A tanfolyam beírási díja 100.— lej. Egyéb-ként a tanfolyam díjtalan.

Népházat a falvakba! A falusi földmivelő nép egyre jobban kiszorul az általa épített iskolákból. Gazdasági és kulturális előadásaiknak az iskolákban való megtartását nem engedik. Sok község van már erdélyben, ahol a földmivelő népnek kulturháza van. Az 1935 évben oda kell hatni és arra kell törekedni, hogy a gazdakörök, olvasó körök, dalárdák, szövetkezetek és az áldozatos közmunkák segítségével építsük fel a falu népházat. A tél folyamán fektessük le a népház alapjait a lelkekbe és a tavasz és nyár folyamán bármily szerény keretek között és eszközökkel is, de fogjunk az építéshez, az alapok tényleges lerakásaihoz.

Nagy kedvezményekkel lehet utazni a budapesti mezőgazdasági kiállításra.

Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, amely az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által folyó évi március 21—26. napjain Budapesten rendezendő negyvenedik országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár iránt a külföld részéről megnyilvánul, a rendezőbizottság minden lehetőt megtett az irányban, hogy a kiállítás romániai látogatói mind könnyebben és kényelmesebben, valamint minél kisebb költséggel utazhassanak a kiállítás megtekintésére. Ennek érdekében különféle utazási és vizumkedvezményeket eszközölt ki a rendezőség, amelyeket a kiállítási igazolványok alapján bárki igénybe vehet. *A kiállítás alkalmából a március 15—26-a közötti időben a kiállítási igazolvány és útlevelel felmutatása mellett, vizum nélkül lehet Budapestre utazni. A vizumot utólag 2.50 P. kezelési költség lefiztése mellett kell megszerezni a kiállítás területén működő útlevelekirendeltségnél.* Az összes magyar vasúton március hó 15.-től március 26.-ig Budapestre a határtól félárú menetjeggyel lehet utazni és ugyancsak félárú menetjeggyel lehet Budapestről vissza, vagy bármely más irányban és határállomáson át elutazni március hó 21.-től április hó 1.-ig. E kedvezmény bármely vonatnem és kocsiosztály használatánál élvezhető. *Az utazást jövet, valamint menet egy-egy ízben meg lehet szakítani. A román vasútak március 23.-tól, április 1.-ig történő visszautazás alkalmával 50% utazási kedvezményt engedélyeztek, oly feltétellel, hogy az odautzás március 17—24-ig terjedő időben történjék.* A kedvezmények igénybevételére jogosító kiállítási igazolványokat a menetjegy irodákban lehet beszerzni. Az igazolvány díjtalan kiállítási belépőjegyeket is tartalmaz. Az igazolvány tulajdonosai Magyarországon 3 utat tehetnek ezenkívül vasúton 30%-os külön kedvezmény mellett.

Vegyes

alla György

földbirtokos, az E. G. E. alapító tagja, február hó 25-én váratlanul elhunyt. Halálát a kiterjedt rokonságon kívül a barátok és ismerősök serege gyászolja. Emléke legyen áldott, pihenése csendes.

Kinevezés. A Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetsége dr. *Oberding* József okl. közgazdászt az Erdélyi Gazda Szövetkezeti Élet rovatának vezetőjét, intézeti titkárrá nevezte ki. Örömmel adunk hírt a kinevezéséről, mert hisszük, hogy dr. *Oberding* József hasznos és értékes munkása lesz a szövetkezeti eszmének és életnek.

A székelykereszturi magyar gazdasági iskola növendékei tanulmányi kirándulást rendeztek a földvári szász gazdasági iskolába és a botfalusi cukorgyári gazdaságba.

Piac.

Nincs vevő a salajmegyei borra. Salajmegye mult évi bortermelése, mintegy 50—60 ezer hektóliterre tehető. Ez a mennyiség azonban már csak alig egyötöde a megye egykori bortermésének, de ennek az aránylag kis mennyiségnek az elhelyezése is leküzdhetetlen akadályokba ütközik. Az előző évek 17—21 lejes boráraival szemben, a mai árak 9—11 lej között váltakoznak, de így sincs vevő s nem marad más hátra, mint borpárlatnak digozni fel a készleteket.

Borarak. Arad vidékén a borarak a következők: O-rizlig 10—12, új rizling 6—8, asztali bor 6—8, vörös pecsenyeborok 18—20 lej literenként.

A Mureş mentén a borarak 15—20 lej között váltakoznak literenként.

Piaci árak Oradean. Buza 450—460, rozs 320—360, árpa 280—320, kukorica 240—250, zab 260—300 lej mázsánként.

Lóheremag 4400—4700 lej mázsánként.

Széna 110—115, lóhere és lucerna széna 140—160 lej mázsánként.

Termény- és állatárak Satumaren. Buza 450—460, tengeri 240—50, napraforgó 340—50, zab 270—80 lej métermázsánként. Az ökör ára 7—8 lej között váltakozott kilogrammonként, élősúlyban. Prima sertés 16—18, másodrendű sertés 15—16 lej volt kilogrammonkint élősúlyban.

Cluji tőzsde árak. (Február hó 25.) Buza 77—78 kg., 3% idegen anyaggal 450.— lej, árpa 67 kg.-os 3% idegen anyaggal 300.— lej, zab kg.-os 3% idegen anyaggal 150.— lej, tengeri 200.— lej, 100 kg.-ként.

a mezőgazdaságban
és a vadászatnál elengedhetetlen
az elsőrangú felszerelés

DERMATA

különleges
lábbelit,
különleges, vízhatlan
talpat
és **bőrt** gyárt a célra
Cséplőgépekhez kiválóan alkalmas
szijat készít: **DERMATA**
MŰVEK
bőr és cipőgyárak r.t.
CLUJ.

AND. RIEGER

GÉPGYÁRAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, SIBIU

Románia legrégebb és legnagyobb mezőgazdasági gépgyára.

Gyártunk elismert legjobb kivitelben:

Rieger-féle váltóékét
Tengerivető-gépeket
„Soia“-babvetőgépet
Lóhere-vetőgépet
Kapáló- és töltőgető-
ekéket
Rétiboronát
Trágyalé-szivattyút
Műtrágyaszóró gépet

Szénagereblyét
Szalmaprést
Répa- és szeeskavágókat
Szőlő- és gyümölessajtókat
viznyomásost és áttételest
Gyümölcs- és szőlőzúzókat
Acélkeretes cséplőket
Kis cséplőket járgány- és
motorhajtásra

Gabonarostákat és
triőröket
Olajmagpreseket
Vízszivattyúkat
Gyapjufésülőket
Ványolókat és tépőket
Tengerilefejtő-gépeket
Hengeres darálógepeket

Magyarnyelvű képes árjegyzéket ingyen küldünk.

Cluji képviselő: KLUSCH JÁNOS, Cluj, Str. Londrei 21.

Mezőgazdasági gépek, eszközök
és anyagok nagybani lerakata.

Talajmivelő, vető, cséplő,
magtisztító, burgonyakisze-
dő stb. gépek nagy raktára

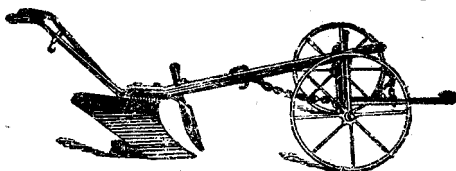
Minden típusu, eredeti

SACK EKÉK

és azok szerelvényei

Az eredeti Sack eszkö-
zök fő ismertetőjelei:

**Gondos gyártás
és nagyértékű
anyagminőség!**

Csak eredeti Rud. Sack alkatrészeket vásároljon, mert az alkatrész
értékét egyedül az anyag minősége és pontos kivitele szabja meg.

Lerakat:

KLUSCH JÁNOS, CLUJ

Str. Londrei No. 21. — Telefon 512.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NEODENDRIN

gyümölcsfa karbolineum!

POMRIN

vértetű kátrány!

SOTOR

hernyóenyv és papír!

Oltóviasz - Avenarius

Márkacikkek! Egészségesebb, na-
gyobb gyümölcsstermést biztosítanak!

Beszerzési forrás tekintetében utbaigazítással szolgál:

MOSKOVITS IPARTELEPEK R.T.

növ. osztálya

Oradea, Calea Victoriei No. 62-72.

Rügyfakadás előtt
a gyümölcsösben

Legmagasabb
siker!

Chinoin védőszerek!

Egyetlen
munkamenetben

**LIBEX-
Universal**

Permetezések
alátámasztója

Teljesen
nélkülözhetetlen

NOVENDA

kénis gyümölcsfa-
karbolineum
áttelző rágók,
szivók és gombák
ellen.

lévétetű, és
kaliforniai
pajzstetű ellen.

a **Hiberna**
hernyóenyv-
gyűrűk
alkalmazása.

Almola
sebhelykenőcs

Perzselési veszélyt
nem okozó

Bordófix
gyárilag kevert
bordói lé.

**Ezen az alapon nyugszik az egész évi gyümölcsvédelem!
Ez a Chinoin léli rendszere!**

Vezérképviselet: **FREDERIC SPODHEIM & CO. S. A.** București I., Str. Sf. Constantin 4.
Erdély-bánáti képviselet: **AGROTECHNICA**, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8.